

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 29 (1812) 1992 m. liepos mėn. 28 d.

XXXVII METAI

Melbourne

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresai pagyvina jaunimo veiklą!

Stai Pietų Amerikos lietuvių jaunimas, vykdydamas vieną iš VII PLJ kongreso veiklos planų, susirinko „Lituanicos“ sodyboje, prie Sao Paulo miesto, Brazilijoje. Iš Buenos Aires, Argentinos, š.m. sausio 2 išvyko 40-ties žmonių ekskursija autobusu. Prie jaunimo prisidėjo ir vyresnių, kurie tokiu būdu irgi turėjo progą pažinti Brazilijos lietuvių ir patį kraštą.

Iš Montevideo, Urugvajaus, taip pat dalyvavo keli jaunuoliai.

Po daugelio metų susitiko šių kraštų jaunimas pasitarti, pasvarstyti jiems rūpimus klausimus, susipažinti, vienas kitą geriau suprasti, susidraugauti. Tikriausiai ir pasilinksinti; tai juk jaunimo gyvenimo dalis.

Cia jie pradėjo VII-to kongreso, kuris įvyks kaip tik čia, Pietų Amerikoje, paruošiamuosius darbus.

Gaila, kad nepaisant mūsų daugelio kraštų kaiminystės, mūsų jaunimas neranda galimybes dažniau susiburti ir pabendrauti. Čia ne vien ekonominių sunkumų priežastis. Tokiems susitikimams reikia ne tik lėšų, noro, entuziazmo, bet ir susipratimo. Susipratimo, kad yra tam tikras bendras tikslas, kad reikia tarp mūsų pačių palaikyti tą blėstančią tautybės liepsnelę, kad mes visgi esame kam nors reikalingi ir kam nors rūpime, kad iš mūsų yra kažko laukiama, tad negalime „dingti“. Šį susipratimą kaip tik sužadina pasaulinio masto kongresai ir suvažiavimai, kuriuose jaunimas būna supažindinamas su

mūsų tautą liečiančiais klausimais, pabunda juose tautinė sąmonė, užsidega noras prisidėti prie bendro darbo.

Tokių akstinių mūsų vietinėje veikloje bent čia, Pietų Amerikoje, jie neranda. Tad reikia džiaugtis, kad jaunimas po VI-to kongreso Australijoje neužsnūdo, bet pasiryžo tęsti savo veiklą ir vykdyti užsibrėžtus planus. Per pastaruosius dvejus metus tų planų jie įvykdė ir daugiau.

Iš mums žinomų suminėsiu Argentinoje, Brazilijoje ir Urugvajuje įvairiai surengtus Rugsjūčio 23 dienos minėjimus, su demonstracijomis prieš Sov. Sąjungos ambasadą, peticijų įteikimu, susitikimu su parlamento atstovais, atsišaukimų lipinimų gatvėse. Buvo aplankytos Jungtinių Tautų ir Amerikos valstybių organizacijos (OEA) atstovybės Buenos Aires, supažindinant atstovus su Molotovo-Ribbentropo pakto pasekmėmis ir įteikiant peticijų nuorašus. Per demonstracijas buvo dalinami atsišaukimai. Šis jaunimo darbas rado atitinkamą atgarsį vietinėje spaudoje, kada žinių apie Lietuvą ir jos padėtį dar mažai tepasirodydavo.

Jaunimas aktyviai prisidėjo prie Vasario 16-tos minėjimo organizavimo. Buenos Aires 1989 metais jaunimas surengė visą minėjimo programą ir rinko specialias aukas Lietuvai, prisidedami prie JAV Lietuvių Bendruomenės sumanymo paremti A.Šapokos Lietuvių istorijos

išleidimą Lietuvoje. Nors aukų buvo mažai, galime sakyti tik simbolinės, tačiau sveikintinas yra jaunimo sumanymas, pasiryžimas ir įvykdymas.

Brazilijos, Urugvajaus ir Argentinos Lietuvių jaunimo sąjungos sėkmingai surengė „Svajonių aidų“ koncertus jų pasaulinės gastrolės metu. 1988 metais Buenos Aires jaunimas rašė laiškus Lietuvos sąžinės kaliniams. Buvo parašyta ir išsiųsta apie 80 laiškų. Jaunimui buvo idomu vėliau, 1989 metais, susitikti su vienu iš tokių buvusių sąžinės kalinių, su prof. V.Skuodžiu, kai jis lankėsi Pietų Amerikoje.

Minėtais atvejais jaunimas užėmė mūsų kolonijose tuščią vietą. Jau daug metų, kai, išskyrus Vasario 16-tos minėjimą ir iš dalies Brazilijos Bendruomenės veiklą, čia nėra prasmingo Lietuvos reikalų garsinimo ar gynimo tarp vietinės visuomenės ar tuo klausimu žygių pas vietinių valdžių atstovus. Taip pat jautėsi stoka konkrečių veiksmų prisidėti prie Lietuvos patrijų pastangų siekiant savo kraštui laisvės.

Jaunimas per kongresus, suvažiavimus ar lankydamas Vasario 16-tos gimnaziją, pajunta reikalą ir norą prisidėti prie bendrų pastangų ir tada imasi iniciatyvos, rengia demonstracijas ir atlieka kitus darbus.

Jaunimo veikla tuo dar neapsiriboja Buenos Aires gyvenvietėje, kuri man yra žinomesnė, Jaunimo sąjungos

iniciatyva jaunimas turėjo po vieną susitikimą su atsilankančiais iš Lietuvos žmonėmis, ypač žvejybos laivų taisyso komandomis, kurios reguliariai lankosi Buenos Aires. Jaunimo atstovai mūsų kolonijos visuomenei pranešinėjo apie Kultūros kongresą, Jaunimo sąskridį Vokietijoje, Vasario 16-tos gimnaziją, Kursus Vilniaus universitete ir savo išpūdžius apie Lietuvą.

Kasmet rengė stovyklas, kuriose visuomet buvo programa su dainomis, lietuviškomis tradicijomis, sporto susitikimais, pašnekesiais.

Jau kelinti metai rengia margučių dažymą ir velykinius pusryčius po Prisikėlimo Mišių. Tai gražus paprotys, kurio pradžia davė čia kuri laiką gyvenusi M.Matulaitytė-Kuncienė.

Taip pat jaunimas budėjo prie lietuvių knygų spintos per paskutinę tarptautinę knygų parodą ir prisidėjo prie tarptautinės mūgės prižiūrėjimo.

Urugvajuje ir Argentinoje jie sugebėjo jau išleisti ir savo laikraštukus.

Tai rodo, kaip pozityviai jaunimas reaguoja, kai jame būna sužadinas tautiškumo ir atsakingumo jausmas. Ir kaip naudingai jie papildė mūsų senesnių organizacijų veiklą, kurios turi užtektinai rūpesčių savo egzistencijos ir tęstinumo išlaikymui. Tik reikia tai suprasti ir tinkamai įvertinti. Tad laukiame kongreso vildamiesi, kad jis daugiau jaunimo, jau antros ar trečios užsienyje gimusios generacijos, įtrauks į aktyvią veiklą, sužadins jame tautinio susipratimo jausmus ir paskatins jį neužmiršti ir neapleisti savo protėvių šalies.

Algimantas Rastauskas
(Pas. Liet. 3/245)

Pal. arkiv. Jurgio atlaidų savaitė Marijampolės Prokatedroje

„Tai mūsų kardinolas be purpuro, mūsų šventasis be altoriaus“ - kalbėjo prof. Eretas apie Palaimintą arkivyskupą Jurgį Matulaitį, MIC prieš keliasdešimt metų. Šventasis turi ką nors pasakyti savo laikmečiui, o Palaimintasis Jurgis tikrai daug sako mūsų laikams. Kardinolai, kurie tyrė jo paskelbimo Palaimintuoju bylą, buvo nustebinti Matulaičio pavyzdžio aktualumu šioms laikams. Daug dalykų, kurie buvo iškelti ir sprendžiami Vatikano II susirinkime, Matulaičio buvo skelbti prieš 50 metų!

Šventasis prabyla per savo tautą ir jos istoriją. Pasauliui jį pristato biografai, o pirmiausiai sutinka jį savoji tauta. Kaip jį sutinka mūsų tauta? Kaip sutinka tą, kuris rašė: „Dievas ir jo garbė tegu būna viduriu viso mano gyvenimo, ašimi, apie kurią suktųsi visos mano mintys, norai ir darbai; (...) kad tik vieno bijotumės - numirti nieko dar nekentėję, nevargę, nedirbę Bažnyčiai, sielų išganymui, Dievo garbei?“

1987 m. birželio 28 d. popiežius Jonas Paulius II Romoje paskelbė arkivyskupą Jurgį Matulaitį, MIC palaimintuoju. Nuo tos dienos jau prabėgo penkeri metai. Tad šiandien už ką jam dėkosime, ko prašysime?

Kviečiame visus aplankyti Palaimintojo karstą Marijampolėje.

Tremtinys Kristus. (Kun. Pijaus Brazausko piešto paveikslo reprodukcija)

Palaimintas Jurgis Matulaitis Vilniaus politinėje ir kultūrinėje audroje

Ilgai laukti pal. Jurgio Matulaičio užrašai, kuriuos redagavo seselė Ona Mikailaitė, pagaliau praėjusių metų pabaigoje pasirodė. Ši knyga yra vertinga daugeliu atžvilgių. Ji yra vertinga, norint geriau pažinti pal. Jurgio dvasinį vadovavimą, bet taip pat vertinga ir lietuvių tautos atgimimo, jos kultūros, ypač kalbos puoselėjimo atžvilgiu. Šiuose asmeniniuose užrašuose yra surašyti Vilniaus vyskupo vargai, kai ten keitėsi lietuvių, komunistų ir lenkų valdžios. Ten yra apstu užrašų, kurie sudomins ir lietuviškos kultūros bei politikos istoriką.

Žinoma, pradžioje yra daug intymių palaimintojo Jurgio užrašų, kurie liudija, kaip vystėsi ir brendo jo vienuolinis pašaukimas. Pamaldus skaitytojas juose ras apščiui medžiagos savo religiniams mąstymams. Lietuvių kultūros istorijai yra labai įdomūs ir vertingi tie užrašai, kurie jo padaryti esant Vilniaus vyskupu. Ligi šiol ši užrašų dalis nebuvo paskelbta, tik O.Mikailaitės redaguotame rinkinyje jie pirmukart pasirodo. Juose ras įdomios medžiagos kiekvienas lietuvis, kuris domėsis lietuvių tautos istorija, ypač kaip ji reiškėsi Vilniuje Lietuvos nepriklausomybės pradžioje. Ta istorija čia išskyla nieko neprisidengtu realizmu.

Antra vertus, šiuose užrašuose galima apščiui rasti sveiko pamaldumo pamokų. Pal. Jurgis drįsta sakyti, kad reikia savo kūną mylėti. Taip pat jam nėra savas pasyvus pamaldumas, pasitenkinantis vien kantrybės dorybės ugdymu. Jam yra būdingas pamaldus aktyvumas, einas ligi užpuolimo kovos. Tačiau santykiuose su žmonėmis jis nori būti labai kitiems prisitaikantis. Šis didelis kovotojas už tiesą labai rūpinasi neužgauti oponento, kad tokiu būdu jo dar labiau neatitolintų nuo Bažnyčios. Ne vien religiniam gerumui Matulaitis yra atviras. Kiekvienas geras sumanymas bet kurioje srityje turi susilaukti mūsų pritarimo. Matulaitis pasisako prieš uždara religingumą. Į individualumą ir iniciatyvą išlaikymą jis žiūri kaip į išlaikytiną dalyką ir vienuoliniame gyvenime. Jis nėra svetimas religingo žmogaus džiaugsmai. Džiaugsmas darbe jam atrodo ugdytina savybė žmonių gyvenime. Kalbėdamas apie aktyvaus religingumo ugdymą katalikiškame gyvenime, jis nesivaržo siūlyti pavyzdį iš „Išganymo armijos“ veiklos.

1919-1925 metų užrašai yra ypatingos reikšmės Vilniaus istorijai. Vyskupui čia teko išgyventi Lietuvos atsikūrimą, Lietuvos valdžios pasitraukimą, komunistų ir lenkų okupacijas. Tie užrašai yra daryti sau pačiam ir ilgai išlaikyti slaptai, liudija Vilnių, kaip milžinišką kultūrinių bei politinių kovų katilą, kuriame teko

Rašo V. Bagdanavičius, MIC

vyskupui išlikti nesužligdytam. Čia sutinkame daug žinomų pavardžių, bet kitokioje scenoje, negu juos pažinome anksčiau. Čia ir Biržiškos, ir Slenževičiai, ir Kapsukas, ir Tumas-Vaižgantas bei daugelis kitų. Labai gerai, kad redaktorė išnašose pateikia duomenų apie čia minimus asmenis ir kai kuriuos įvykius. Tos žinios šių užrašų skaitymui labai gerai pasitarnauja. Tautinės kovos Vilniuje buvo pasiekusios didelę įtampą, jos stipriai veikė ir Bažnyčios gyvenimą. Ne tik lietuvių ir lenkų kovos, bet ir žydų bei baltgudžių klausimas vertė vyskupą į tas problemas įsikišti.

Tačiau skaitant šiuos užrašus, reikia nepraleisti iš akių, kad jie nebuvo skirti viešumai. Jie buvo paties žmogaus, esančio dideliame politinės kovos ir kultūrinių varžybų sukuryje, parašyti sau pačiam. Neatkreipus į tai dėmesio, galima padaryti per daug bendrų išvadų. Taip, pvz., čia Matulaitis daug kartų pasisako prieš kunigų politikavimą. Lenkijos valdžios žmonės ir lenkai vyskupui taip pat kaltina lietuvius ir gudus kunigus politikavimu.

Esant šitokioms aplinkybėms, pasisakymas prieš kunigų politikavimą gali būti pastūmėtas per toli. Žinoma, kai kunigas reiškiasi kaip Bažnyčios atstovas, jis neturi veikti kaip politinės krypties atstovas. Tačiau, antra vertus, niekas, negali atimti kunigams jų politinių teisių, kurias turi kiekvienas kitas pilietis. Blogybė išskyla, kai bažnytinis veikimas panaudojamas politiniams tikslams. Prieš tai turėjo pasisakyti ir vysk. Matulaitis. Prieš tai kovojo ir lenkai vyskupai, bet visa tai taikydami tik lietuviams ir baltgudžiams kunigams. Teisingą šiuo klausimu aiškinimą galima rasti pal. Matulaičio užrašuose. „Aš, negalėdamas sulaukyti kunigų nuo politikos, ir čia palieku jiems laisvą valią. Net negaliu sutikti, kad kuri nors viena partija imtų uzurpuoti Bažnyčią ir tikybą“ (280 psl.).

Daug įdomios dokumentinės medžiagos skaitytojas ras šiuose užrašuose. Pasirodo, kad Matulaitis Vilniaus vyskupu buvo paskirtas, rekomenduojant Lietuvos vyriausybei. Prez. Smetona jį įtikinėjo, kad nevengtų šios pareigos. Lenkų pastangos išlaikyti Vilniuje lenkybę šiuose užrašuose sutinkamos labai dažnai. Jų pastangos nušalinti lietuvių kleboną iš Giedraičių yra pats grubiausias iš keleto kitų avejų. Antra vertus, skaitytojas čia ras buvusį vokiečių karo kapelioną Muckermann, SJ, kuris pasiliko Vilniuje organizuoti darbininkų ir buvo komunistų

išvežtas teisti į Minską.

Mūsų valstybininkams galėtų būti įdomi siena tarp Lietuvos ir Baltgudijos, kurią gana smulkmeniškai nubrėžia Matulaitis (322-323 psl.). Pažindamas parapijų tautinę padėtį, jis turi pagrįdą aptarti tas linijas.

Artimi Matulaičio santykiai su būsimu popiežium Pijum XII, kuris tada buvo nuncijus Varšuvoje ir lankėsi Vilniuje bei nepriklausomoje Lietuvoje, Matulaitį pastato tarp centrinių Bažnyčios figūrų šio šimtmečio pradžioje.

Pal. Matulaičio veikla Vilniuje buvo būdinga tokiu religiniu veikimu, kuris imasi tų problemų svarstymo, jos veržiasi į jį iš visų pusių. Jis nesistengia jų nustumti į šalį ir atsidėti tik dvasiniam pamaldumui. Tokio pabėgimo nuo problemų nėra nė pėdsako jo užrašuose. Jis yra labai religingas ir bažnytinis, bet tose aplinkybėse, kuriose jis yra pastatytas.

Pal. Jurgis Matulaitis yra didelis marijampolietis, kuris Dievo apvaizdos buvo paskirtas būti dvasiniu vadovu Lietuvos sostinei labai reikšmingu laiku.

Jeigu norėtume aptarti šio vadovavimo pobūdį, reiktų sakyti, kad Matulaitis pirmiausia buvo didelis kovos vadas, paskirtas vadovauti sunkiausių kovų sukuriuose. Jis yra toks kovos vadas, kuriam negalima rasti priekaišto krikščioniško tobulumo požiūriu.

JURGIO MATULAIČIO UŽRAŠAI. Redagavo Ona Mikailaitė. Surinko ir spaudai paruošė Teresė Bogutienė. aplanką ir raides piešė dail. Filomena Vaitiekūnienė. Lietuviškas raidynas - Jono Bogutos. Išleido Nekaltai Pradėtosios Mergelės Marijos Seserys Putname 1991 metais. 368 psl., kaina \$10.

(„Laiškai Lietuviams“ XLIII Nr. 4)

Rusija kaltina Lietuvą, Estiją ir Latviją

Tuo pačiu metu, kai Vakarai vis ragina Rusiją išvesti buvusius sovietų dalinius iš Baltijos kraštų, Maskva pradėjo kaltinti Estiją, Latviją ir Lietuvą diskriminacija prieš rusų tautybės žmones, gyvenančius tose respublikose. Rusijos Užsienio reikalų ministerijos spaudos sekretorius S.Jastrzembzky išsakė kaltinimus spaudai, jog Baltijos valstybėse pažeidžiamos žmonių-mažumų teisės ir kad Rusijos Užsienio reikalų ministras A.Kozyrev įteikė oficialų memorandumą Europos Bendrijos tarybai Strasboure gegužės 7d. Memorandume sakoma, jog sudaromos tokios sąlygos, kad įvyktų masyvūs žmogaus teisių pažeidimai Baltijos valstybėse. Visus šiuos kaltinimus dementavo Baltijos atstovai Strasboure, kaip vienapusišką beviltišką politiška sąmokslą diskredituoti pabaltiečius tautų forume. Draugas“ Nr. 95

Published by E. Sidlauskas
22 Stradbroke Dve.,
St. Albans. 3021
President of the Lithuanian
Catholic Federation

IVYKIAI

Neringos miesto savivaldybė į Nidą buvo sukviesti grupę architektų iš Vilniaus, Kauno, Palangos ir Panevėžio apsvarstyti naujai ruošiamą Kuršių nerijos nacionalinio parko generalinį planą. Posėdžiai vyko aštuonias dienas ir per tą laiką buvo parengta įvairių reikalingų planų. Jie dar kartą bus apsvarstyti Kaune, Lietuvos architektūros ir statybos institute.

Sv. Tėvas apjuosė palijais 30, per pastaruosius 12 mėnesių paskirtų naujų arkivyskupų metropolitų, tarp jų, metropolito insignijas - baltos vilnos juostą - palijų įteikė ir Vilniaus arkivyskupui Audriui Bačkiui.

Pagal Bažnyčios statistinės tarnybos paskelbtus duomenis 1990 metų gruodžio mėnesio 31 dieną pasaulyje buvo 928,5 milijono katalikų. Tai sudaro 17,7% visų pasaulio gyventojų. Daugiausiai katalikų gyvena Pietų ir Šiaurės Amerikoje - 461 milijonas, antroje vietoje Europa - 285 milijonai, trečioje Afrika - 89 milijonai, ketvirtoje Okeanija - 7 milijonai. Nuo 1978 metų iki 1990 metų katalikų pasaulyje padaugėjo 200-šimtais milijonų. Šiuo laikotarpiu labai padidėjo vyskupų skaičius - nuo 3.650 iki 4.210, tačiau sumažėjo kunigų skaičius. Beveik trigubai padaugėjo nuolatinų diakonų ir katechetų.

Krikščionims, dabartinės Turkijos teritorija yra brangi ir šventa vieta, kalbanti apie pirmuosius Bažnyčios istorijos anžius, liūdi janti bibliinių įvykių istoriškumą ir Bažnyčios Tėvų veiklą. Bet svarbiausia, kad tai kraštas, kuriame gimė ir augo Tautų Apaštalas, nepailstantis Kristaus sekėjas šv. apaštalas Paulius.

Europos Tarybos narės valstybės raginamos į bendrojo lavinimo kursą įtraukti pagrindines žinias apie paplitusias tikybas pagal etinės ir socialinės minties principus plačiai informuoti visuomenę apie sektų veiklą; ypatingas dėmesys skirtas vaiko teisių apsaugai, kurios turi atitikti tarptautinę 1980 vaikų apsaugos konvenciją.

Astronomai iš viso pasaulio, susirinkę į UNESCO būstinę Paryžiuje, išreiškė savo susirūpinimą atmosferos užterštumu, kuris labai trukdo astronomų darbui. „Dangaus kūnų stebėjimas diena iš dienos blogėja dėl atmosferinio užterštumo - rašoma susirinkime priimtame dokumente. Atmosfera tampa vis mažiau permatoma ir, jei taip tęsis toliau, už dešimties metų astronomija taps mirusia mokslo šaka“. Sventam sostui susirinkime atstovavo Martin McCarthy iš Vatikano observatorijos

Brusselsis, Gegužės 13 d. - Lietuvos Užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas kartu su Estijos ministrais Jaan Manitsky ir Latvijos Janis Jurkans tarėsi su vyriausiais NATO vadais vyriausioje įstaigoje Briuselyje, pranešė anglų Reuterio žinių agentūra. Jis prašė padėti, kad sovietinės likusios pajėgos, kurių esama daugiau kaip 100,000, pasitrauktų iš tų valstybių teritorijų. NATO šaltiniai pranešė, jog į tai bus atsižvelgta, kad finansiskai šalys padėtų, kai bus žinomos detalės dėl išvežimo kareivių, nors pati NATO organizacija negali kištis į ginčus, bet paskiros NATO šalys gali padėti.

(„Draugas“ Nr. 95/1992)

TĖVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$30. Kituose kraštuose \$35. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniam skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

AČIŲ VALTERIUI BANAIČIUI

„Tokio puikaus vasario 16 d. minėjimo (1948 m.) vargu ar kam teko net Lietuvoje matyti. Anglų radiofonas BFN (British Forces Network) susidomėjo šiuo koncertu, kurį jiems prašant teko pakartoti ir įrašyti į plokštelę“. Taip rašoma lietuvių tremtinių bendruomenės komiteto Vokietijoje pažymėjime, išduotame šio koncerto organizatoriui Valteriui Banaičiui (Spakenbergas, 1949 05 28). Pasirašo Juozas Dičpinigaitis. Ten pat pažymima, kad muzikas Valteris Banaitis gimęs 1918 m. rugsėjo 21 d. atvyko į Edmunsthalio sanatoriją kaip pacientas. Būdamas gabus ir nepaprastai energingas muzikas, jis labai greitai išpopuliarėja (...), parašo keletą kalėdinių giesmių, suorganizuoja chorą ir surengia Vasario 16-osios minėjimą, (...) kuris pakartotas Wentorfo emigratų stovykloje.

Taip savo kūrybinį kelią išvijo pradėjo lietuvių muzikas ir garsus Vokietijos radijo žurnalistas Valteris Banaitis, keturiolika metų dirbęs Miunchene „Voice of America“ lietuvių skyriaus redaktoriumi (nuo 1952 m.)

Gimęs Karaliaučiuje Valteris Banaitis nuo pat jaunų dienų tapo Mažosios Lietuvos patriotu. Būtent už tai 1935 m. buvo pašalintas iš Tilžės vargonininkų mokyklos.

Persikėlęs į Kauną 1937-1939 m.

mokėsi „Aušros“ berniukų gimnazijoje. Ją baigęs studijavo Vytauto Didžiojo universitete, teisės fakultete. Dar lankė ir konservatoriją, kompozitoriaus V. Jakubėno ir prof. J. Bendoriaus klasę.

Vilniaus meno archyve tarp didelio šūsnio dokumentų iš pokario laikų suradau ir 1940 m. lapkričio 27 d. Valterio Banaičio pildytą anketą Svetimo komisariatui, kai jis norėjo įsidarbinti Vilniuje. Siame „siaubo“ dokumente buvo 34 klausimai, iš kurių 5 atsakymai į juos Valterį Banaitį padarė „įtartinu“ asmeniu. Pvz. „gimęs Karaliaučiuje“, „moka 4 užsienio kalbas“, „gyveno užsienyje 1918-1936 m.“, „tėvai ir sesuo gyvena užsienyje“ ir „bendradarbiavo laikraštyje „Vilniaus balsas“. Taigi norint įdarbinti reikėjo patikimo žmogaus rekomendacijos. Pianistas ir kompozitorius Balys Dvarionas rekomendavo Valterį Banaitį į LTSR valstybinę filharmoniją gaidų bibliotekos vedėju.

1941 m. susikūrus radiofonui, kuris buvo perkeltas į Kauną, Valteris Banaitis taip pat grįžo į savo jaunystės miestą, deja, neilgam. 1943-1945 m. jis vėl atsidūrė Vilniuje ir įsidarbino Operos teatre akompaniatoriumi. Be to, dar tęsė mokslus Vilniaus muzikos mokykloje, kur pas kompozitorių

Jaronimą Kačinską mokėsi dirigavimo meno.

Po karo, gyvendamas Vokietijoje, Valteris Banaitis niekuomet nepamiršo Lietuvos. Visa jo veikla rodo, kaip jos ilgėjosi. 1945-1946 m. Hoffkrūge jis vadovavo ansambliui „Tėvynės Garsas“.

Išgyvendamas didelį dvasinį sukrėtimą dėl ten nužudyto jauno sportininko, kurio vardas liko niekam nežinomas, Valteris Banaitis jį pagerbė sukurdamas „Requiem“ (d-moll). Šis kūrinys jam buvo „kietas riešutėlis“, nes būdamas protestantas privalėjo rašyti katalikiškai.

1948-1949 m. jis vadovavo Spakenbergo lietuvių kolonijos saviveiklai ir Lietuvos Nepriklausomybės 20 mečiui parašė vienos dalies simfoniją. Ta proga surengtame koncerte pats ir dirigavo. Be to, tai datai atminti Valteris Banaitis parašė kantatą „Lietuva“ pagal poeto B. Brazdžionio eiles. Ji buvo atlikta Berlyne, diriguojant žymiajam Herbertui Karajanui, 1949 m.

1949-1952 m. V. Banaitis - JAV emigracinės organizacijos IRC atstovas Stutgarte. Bendradarbiaudamas su Hamburgo radiofonu, jis surengė 10 lietuviškų radijo valandėlių, kuriose dainavo mūsų solistai, pasirūpino lietuviškų plokštelių gamyba Vokietijoje.

Nemažas yra ir jo kūrybinis palikimas - be jau paminėtų kūrinių, jis yra išleides Lietuvių evangelikų giesmes (1952), parašęs apie 40 įvairių dainų solistams, chorams, ansambliams bei nemažai kamerinės muzikos. Gaila - Lietuvoje jų nėra.

V. Banaitis daug nusipelnė Lietuvai 14 metų dirbdamas Miuncheno radijuje, „Voice of America“ lietuviškų laidų skyriuje (1952-1966). Tuo pačiu metu jis nuolat rūpinosi lietuvių politinių kalinių likimu. Sunkiausiai Lietuvai metu jo lūpomis kalbėjo visa lietuviškoji išeivija ir jo globą pajuto daugelis mūsų tautiečių politkalinių.

Brangus mums ir kūrybinis Valterio Banaičio palikimas, kurį netrukus turėsime Lietuvoje - pats autorius sutiko jį perduoti Lietuvos teatro ir muzikos muziejui. Taigi galbūt kitą Vasario 16-ąją Lietuvoje skambės Valterio Banaičio kantanta „Lietuva“.

I. Skomskienė („L.A.“ Nr. 9266)

ALANTO PELENUS PRIGLAUS GIMTOJI ŽEMĖ

Į Vilnių atskraidinti žybaus lietuvių rašytojo, dramaturgo, poeto, publicisto, buvusio „Lietuvos aidų“ redaktoriaus Vytauto Alanto pelenai. Juos, subertus į auksinę urną, atlydėjo redaktoriaus našlė Irena Alantienė. Ponią Alantienę pasitiko dabartinis „Lietuvos aidų“ redaktorius S. Stoma. Rašytojų sąjungos pirmininkas V. Martinkus, sekretorius V. Sventickas, velionio giminės ir artimieji.

Urna su pelenais bus pašarvota Kaune, Įgulos bažnyčioje. Pirmadienį 12 val., bus aukojamos šv. Mišios, 13 val. urna bus iškilmingai palaidota Kauno Petrašiūnų kapinėse. Tą pačią dieną 18 val. Kauno Literatūros muziejuje įvyks vakaras, skirtas V. Alantui. Trečiadienį p. I. Alantienė važiuos į Sidabravą - rašytojo gimtinę, kur, bažnyčioje, bus pakabinta memorialinė lenta, aukojamos šv. Mišios.

Ketvirtadienį Vilniaus rašytojų klube 17 val. V. Alanto 90-ųjų

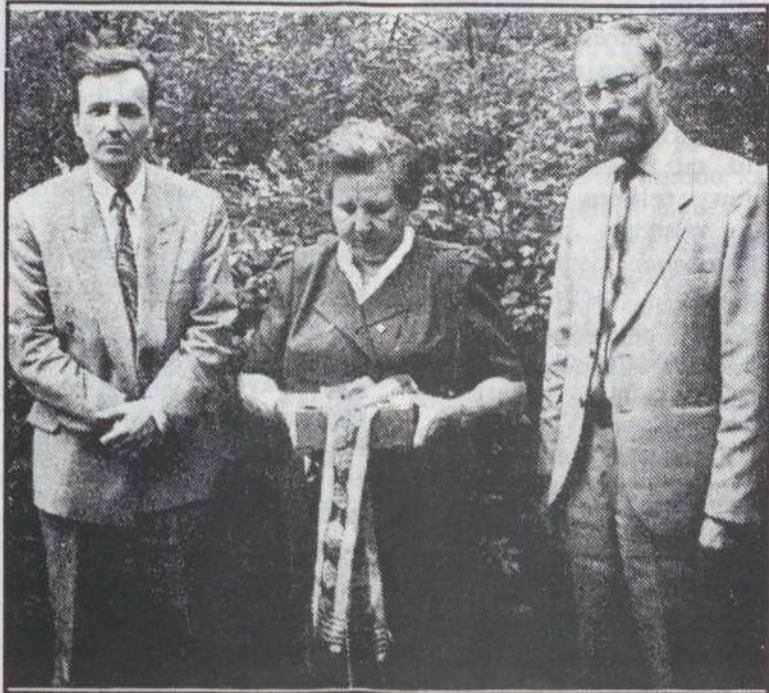
gimimo metinių proga įvyks iškilmingas minėjimas.

V. Alantas gimė 1902 m. 28 metų tapo ELTOS skyriaus redaktoriumi. Nuo 1934 iki 1939 m. dirbo „Lietuvos aidų“ vyriausiojo redaktoriumi. Per karą direktoriavo Vilniaus miesto teatre. 1944 emigravo į Vokietiją, kur vertėsi žurnalistika, o 1949 m. apsigyveno Detroite (JAV), kur dirbo vienoje „Fordo“ gamykloje darbininku.

Iki pat mirties - 1990 metų balandžio 23 d. - V. Alantas nenutraukė kūrybinės, visuomeninės veiklos, buvo aktyvus senosios, iki krikščioniškosios, baltų kultūros propaguotojas. Per gyvenimą parašė 8 romanus, daug novelių, pjesių, eilėraščių, publicistikos darbų.

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo - Kovo 11-osios - jis sulaukė. Gaila, bet jam neteko regėti atkurto „Lietuvos aidų“.

Tomas Srėbalis
(L.A. Nr. 6073)

„Lietuvos aidų“ redaktorius S. Stoma, I. Alantienė ir Rašytojų sąjungos pirmininkas V. Martinkus su V. Alanto pelenų urna.

Švedijos vyriausybė sugrąžins auksą

Švedijos vyriausybė nusprendė Lietuvai ir Estijai gražinti, šių dviejų Baltijos respublikų prieš karą Švedijos banke deponuotą auksą. Lietuva Švedijoje prieš karą buvo deponavusi 1250 kil. auksą, Estija - 2908 kil. Tuo pat po Pabaltijo kraštų aneksijos, anuometinė Švedijos vyriausybė susitarusi su sovietais, Lietuvos ir Estijos auksą pervadė į Maskvos centrinį banką. Švedijos vyriausybės atstovas pareiškė, kad Švedija yra pasirengusi kompensuoti Lietuvai ir Estijai 1940 metais padarytus nuostolius. Kol kas dar nenustatyta kompensacijos forma, tačiau Stokholmo vyriausybės atstovas pridūrė, kad Švedija Lietuvos ir Estijos auksą yra pasirengusi gražinti metalo luitais arba jeigu Pabaltijos valstybės pageidautų, sumokėti aukso vertę atitinkančią sumą grynais pinigais.

LRTV

Gresia tragedija didesnė nei Černobylio

Perthas (Australija). Beveik visiškai apieistas asbesto kasyklų kalnakasių miestas Wittenomas Vakarų Australijoje greitai bus traktuojamas kaip vienos iš didžiausių pasaulio industrinių tragedijų rajonas - kaip kad Černobylis ar Bhopalas. Tai pareiškė autoritetingi Australijos sveikatos apsaugos pareigūnai. Vakarų Australijos universiteto profesorius Bruce Robinson teigia: „Suskaiciavę visas Wittenomo asbesto kasyklų aukas, pamatysime, kad tai didesnė tragedija nei Černobylis ar Bhopalas“.

Mokslininkai apskaičiavo, kad dėl sprogimo Černobylio atominėje elektrinėje 1986 m. balandžio mėn. bei radiacijos išsiveržimo į atmosferą per artimiausius kelis dešimtmečius nuo vėžio mirs mažiausiai 10 tūkst. žmonių.

Bhopalo mieste, centrinėje Indijoje, 1984 m. per vieną naktį žuvo 1700 žmonių, kai nuodingos dujos iš fabriko pasklido po miegantį miestą. Nuo šių apsinuodijimų žmonės miršta iki šiol.

B. Robinson nuomone, atidengti asbesto sluoksniai kalnakasių mieste Wittenome „žudys žmones dar daug metų“. Asbestas sukelia nemažai ligų. Pati sunkiausia - mesothelioma, kurią galima nustatyti tik po devynis mėnesius trunkančių diagnostikos tyrimų. Mokslininkai jau išleido apie pusę milijono Australijos dolerių, norėdami sukurti vakciną prieš šią ligą, kurią sukelia asbesto dalelės, patenkančios į žmogaus organizmą. Mokslininkų duomenimis, nuo šios ligos jau mirė apie 900 Wittenomo kalnakasių. Kadangi mesotheliomos ir kitų dviejų ligų - asbestozės bei plaučių vėžio inkubacinis periodas trunka iki 40 metų, mokslininkai bijo, kad ateityje dar bus daug aukų.

Australijos asbesto sukeltų ligų tyrimo organizacijos prezidentas R. Vojakovičius sako: „Mums visiems gresia ši laiko bomba. Apie naujas aukas pranešama beveik kiekvieną dieną. Mūsų apskaičiavimais, asbesto sukeltomis ligomis gali sirgti 8-20 tūkst. kalnakasių ir jų šeimų narių, gyvenusių. Wittenome“.

„L.A.“ Nr. 92620

Moldovos bėdos

Moldovos prezidentas Snegur, krašto parlamente kalbėdamas apie dabartinę padėtį į Rytus nuo Dniestro esančioje Moldovos srityje pareiškė, kad paskutiniai įvykiai, ypač - Rusijos kariuomenės įsikišimas į moldavų ir Uždniestrės rusų konfliktą, yra ne kas kita, kaip Rusijos agresija prieš Moldovą. Nepaisant Moldovos prezidento Sneguro ir Rusijos prezidento Jelcino pasirašytos sutarties dėl karo veiksmų nutraukimo, paliaubos truko labai trumpai.

Moldavų ir vadinamos Dniestro respublikos rusų konfliktą mėginama taikiai išspręsti diplomatinėmis priemonėmis. Šiuo tikslu, Stabule, Turkijoje, artimiausiu laiku rengiamas Moldovos, Rusijos, Ukrainos ir Rumunijos užsienio reikalų ministrų susitikimas.

LRTV

ESTIJA, LATVIJA, LIETUVA

Politiniai dabarties vingiai

JAV mėgina tarpininkauti

Reuterio žinių agentūros pranešimu iš Vašingtono birželio 25 d., JAV mėgina tarpininkauti tarp Rusijos ir visų trijų Baltijos valstybių sprendžiant opų klausimą kaip iš Baltijos valstybių išvesti 130.000 rusų karių.

Oficialūs JAV pareigūnai ir Baltijos kraštų diplomatai sako, kad staiga sukrusta mėginti tarpininkauti norint išvengti didesnių tuo reikalu diskusijų Helsinkyje įvyksiančioje Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje, kur rusų kariuomenės išvedimo klausimas numatytas kelti.

Lietuva, Latvija ir Estija įspėja, kad jos atsisakys pasirašyti bet kokius CSCE konferencijos dokumentus, nebent jos gaus iš Rusijos aiškų kariuomenės išvedimo tvarkaraštį. Kadangi Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijos (CSCE) vyksta pagal priimtas darnos nuostatas, toks Baltijos karštų poelgis labai pakenktų liepos 9-10 d.d. vyriausybės vadovų susitikimui, kuriame dalyvaus ir prez. G. Bush'as.

Vašingtonas remia, bet bijo

JAV valstybės departamentas norėtų surasti kalbą, patenkinančią Baltijos kraštus ir Rusiją. Esą visi sutinka su principu, kad rusų kariuomenė turi būti išvesta, bet sunkumai yra detalėse. Rusija vis aiškina, kad neturinti kur išvestos kariuomenės apgyvendinti. Maskvos siūlymas - trauktis dalimis per 7-8 metus. Vašingtonas remia baltiečių poziciją, kad rusų kariuomenė turėtų būti daug greičiau išvesta, bet kartu ir bijo dėl B. Jelcino padėties. Visi žino, kad Jelcinas dar turi išspręsti labai sunkių uždavinių.

Baltiečiai pasirodė

Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje (CSCE), Baltijos kraštų diplomatų Vašingtone pareiškimu, baltiečiai pasirodė pakartoti principą, kad rusai turi pasitraukti ir reikalauti derybų su Maskva dėl kariuomenės išvedimo, kuris turėtų įvykti ilgiausiai per dvejus metus. Taipgi diplomatai pareiškė, kad Rusija Baltijos kraštus dar vis traktuojanti kaip savo kolonijas, kuriose vykdomas kariuomenės judėjimas be tų šalių pareigūnų leidimo. Be to, yra nuogaštavimų, kad rusų kariuomenė, pasitraukdama iš Vokietijos ir Lenkijos, neatsidurtų Baltijos kraštuose.

Konferencijos belaukiant

ALB informacijos skyriaus iš Vašingtono pranešimu, Bush'o administracija pasiūlė padaryti pakeitimus DeConcini-Pressler pataisoms, kas reiškia labai žymią pažangą, liečiančią Rusijos kariuomenės išvedimą iš Lietuvos, Latvijos ir Estijos. Konkrečiai: pirma rusų karių pasitraukimas, o tik paskui JAV pagalba Rusijai.

Pranešime sakoma, kad įeiname į kritinį dviejų savaitių laikotarpį, vedantį į tarptautinį valstybių viršūnių pasitarimą Helsinkyje liepos 9-10 d.d., kur bus diskutuojami Europos saugumo ir

bendradarbiavimo reikalai. Ir vienas iš jų - tai neteisėtas Rusijos karių laikymas Baltijos kraštuose. Danija, Švedija, Suomija, Prancūzija, Vokietija ir Norvegija yra psirusošiosios spausti Rusiją dėl kariuomenės išvedimo.

Bush'o administracija nurodo, kad įstrigusi derybų padėtis nestabdanti teikti pagalbos Rusijai. Prezidentas tikrai pabrėžia, kad Rusija yra pripažinusi Lietuvos nepriklausomybę (net trimis mėnesiais anksčiau negu JAV) ir kad Rusija, pradėjusi derybas garbingai, vėliau to neberodė.

Ieškoma pagalbos

Baltijos valstybių vadovai birželio 26 d. kreipėsi į vakariečius, prašydami užtikrinimo, kad iš jų teritorijos būtų išvesta 130.000 buvusios Sovietų Sąjungos karių, dabar esančių Rusijos priklausomybėje. Visų trijų kraštų prezidentai sutartinai pabrėžė, kad vakariečių teikiama Rusijai finansinė parama turėtų būti surišta

su jos kariuomenės pasitraukimu iš nepriklausomų valstybių. Kreipimosi raštai įteikti Kanados, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Japonijos, Anglijos ir JAV valstybių vadovams. Pareiškime sakoma, kad rusų kariuomenės pasilikimas Baltijos kraštuose kenktų tų kraštų saugumui ir visos Europos politiniam pastovumui.

Iš kitos pusės rusų kariuomenės vadai per Sandraugos televiziją birželio 26 d. įspėjo baltiečius, kad eventualų jų karių, tarnautojų ir šeimų užpuolimą jie pasiruošę ginti ginklu. Rusija vis katoja, kad neįmanoma vienu sykiu išvesti tiek daug tarnybininkų stokojant butų.

Vilniaus radijas birželio 26 d. pranešė, kad Lietuvos mažumų atstovai (lenkai, rusai, žydai, ukrainiečiai, gudai) susitikime su Europos tarybos parlamentarine delegacija pareiškė, kad tautinės mažumos yra lojalios Lietuvos respublikai..

(Tėviškės Žiburiai Nr. 28(221))

Didžiųjų bandymų gniaužtuose

Birželis - istorinių dienų meniu. Penkioliktoji - tai Lietuvos okupacija. Keturioliktoji - masiniai trėmimai į Sibirą. Dvidešimt antroji - pastangos atstatyti nepriklausomybę. Visos jos šiuropios ir tragiškos. Tikroji tragedija betgi yra dvasinė žūtis. To nebuvo. Atvirkščiai - fizinis naikinimas ir kančios, skriaudų ir neteisėtumo įteisėjimas užgrūdino, paruošė vilčiai ir gilesnei maldai.

Penkioliktoji birželinė diena - visų nelaimių pradžia. Ką reiškia būti okupuotiems, anuomet nenujautė nė daugelis mūsų valstybę vairavusių politikų, net kariuomenės vardu. Ne vienas pasitikėjo savitarpinio draugiškumo sutartimis, skleidžiamais šūkais apie socialistinį turinį ir tautinę formą, kai kas naiviai rėmėsi prielaida, kad rusai geri žmonės, ir nieko blogo negalėsia atsitikti. Pirmieji suėminėjimai, žiaurūs tardymai ir žmonių dingimai visiems pravėrė akis. Pasirodė tikrasis atėjūnų veidas, išryškėjo komunizmas tikroveje. „Visų šalių proletarai vienykitės“ skambėjo kaip mirties sprendimas tiems, kuriuos okupantas ir jo statybiniai buvo numatę sunaikinti. Buožių, liaudies priešų sąrašai ilgėjo. Dieną naktį darbavosi enkavedistai. Teroro, siaubo ir išdavystės metai pasibaigė masiniu žmonių trėmimu. Keturioliktoji diena tapo baisiu tautos naikinimo paveikslu: gyvuliniam vagonė mirštantis vaikutis - plačiosios tėvynės nusikaltėlis. Klasiška ir tikra. O komunistų didžiūnai, savieji, ne svetimi, nė piršto nepajudino, kad tautos naikinimas būtų stabdomas. Siandien tų pataikūnų mokiniai giriasi ir meluoja, kad dirbdami Maskvai bandė gelbėti Lietuvą. Jie kviečia pamiršti kas buvo, ramiai sau parlamente dėsto tėvynės atstatymo planus, atlieka suktą ir sudėtingą kritikos ir pažadų

akrobatiką - gal tauta susižavės?...

Dvidešimt antroji diena - tautos valios pareiškimas ginkluotų sukilimu, naudojantis vokiečių trenktu smūgiu į pasipūtusių sovietų imperijos pašoną. Trumpas nepriklausomybės žybtelėjimas užgeso, kai „išlaisvintojai“ tapo naujais pavergėjais. Vėl rezistencija, pagrindis, intelektualinių jėgų glaudinimas ir - žvilgsnis į Vakarus: gal jie supras, gal padės? Tos visos trys birželinės patirtys, atrodo, galėtų būti naudingos dabar jau atstatant naują nepriklausomą Lietuvą. Jos teisingai apibūdinamos, plačiai aprašomos ir komentuojamos istorikų bei politikų rateliuose. Ko iš tos patirties galima pasimokyti? Kokių klaidų nebekartoti atstatant valstybę? Nė vienam nebūtų lengva ateiti su išankstiniais konkrečiais siūlymais, ką daryti, ko saugotis, kaip painius klausimus spręsti. Skaudžios patirties palikimas turėtų tik plėsti vadovų orientacijos horizontus. Bendrinu požiūriu liečiant nelengvą nepriklausomybės pradžią, galima būtų tarti, kad jokių būdu nebegalėtų būti toleruojama Trojos arklio politika, kad reikėtų kaip galima greičiau nuimti kaukes nuo tų veidų, kurie vis suka žvilgsnius į senuosius centrus, tikėdamiesi išgelbėti asmeninę gerovę; teisingiau reikėtų vertinti tuos piliečius, kurie siekia autonomiją, patys už tai nieko nežadėdami; apdairiau reikėtų susumuoti didžiųjų valstybių politikavimus mažųjų sąskaiton; pavojaus atveju nepasitikėti tarptautinėmis pastangomis, o daugiau savo jėgomis. Naujosios Lietuvos geografinė padėtis nepasikeitė. Slenkstis tarp Rytų ir Vakarų lieka. Tik gal jis niekada nebebus karo žygeivių trypiamas, gal toks birželis buvo paskutinis? Kaip bebūtų - budėti reikia. Svetimos kariuomenės daliniai dar nesijudina. Tarpusavio peštynės blaško dėmesį ir silpnina vieningą reikalavimą: išseikite!

Telefaksu iš Vilniaus

Savaitė Lietuvoje

Iš Rusijos spaudos, televizijos laikysenos matyti, kad trijų Baltijos šalių vadovų politiniai žingsniai Rusijos kariškių viršūnes trikdė, pykina - B. Jelcinas jų pavadintas „Lietuvos bernu“.

„Kaip jie mus sušaudė“ - vokiečių metais Červenės žudynes aprašė pulk. J. Petraitis, per stebuklą likęs gyvas. 1941 m. birželio 27 d. prie Minsko-Mogiliavo kelio žuvusiems Lietuvos kariškiams, lenkų dvasininkams, gudų ūkininkams, rusams, žydams pagerbti pastatytas J. Užkurnio sukurtas ažuolinis paminklas. Prie jo 51-ąsias metines paminėti susirinko politinių kalinių iš Vilniaus, Kauno, Panevėžio, tautiečių iš JAV, šaulių iš Marijampolės, taip pat gudų Liaudies fronto veikėjų. Prie paminklo padėta gėlių, pasimelsta, pagiedota „Marija, Marija“.

„Ir kryžiai sumušti“ - pasakė, sėdėjusi prie televizoriaus kaip prikalta, vilnietė po Lietuvos rinktinės pergalės (100:84) prieš Vokietiją. „Ačiū! Ačiū! skandavo žiūrovai, laikydami mūsų trispalvėles.“

Prieš tai įveikta Kroatijos komanda (99:89), „kibių ir atkaklių“ izraelitų komanda (95:85), pasiekta istorinė pergalė prieš NVS (116:79). Po rungtynių amerikiečių žurnalistas paklausė, ar lietuviai laimingi, nugalėję rusus. Ir išgirdo atsakymą: „Nevisiškai. Turėjome juos įveikti 52 taškų skirtumu“ (tiek metu buvome okupuoti).

Ispanijos televizija iš visų pirmojo rato varžybų buvo numačiusi transliuoti tik šį susitikimą Kol kas savo, „D“ grupėje, Lietuvos rinktinė laimėjo visas rungtynes - žaidžia puikiai.

„T.Z. Nr.28 9277

Saugokime miškus

Kasmet dėl miško gaisrų Lietuva patiria nemažai nuostolių. Ne išimtis ir šie metai. Kovo 19d. nuo vaikų padegtos žolės suliepsnojo miškas Jonišio miškų urėdijoje. Vėliau gaisrai kilo Ukmergės, Veisiejų, Salčininkų bei kitose miškų urėdijose. Iki birželio 1 d. įregistruoti 95 miško gaisrai, sudegė 43 ha miško.

Daugiausia nuostolių padarė gaisrai, kilę pastarosiomis dienomis. Birželio 4 d. Dzūkijos Nacionalinio parko Marcinkonių girioje sudegė apie 100 ha miško, daugiausia jaunuolynų, birželio 7 d. Valkininkų miškų urėdijoje - per 70 ha.

Siuo metu Miškų ūkio ministerija kartu su teisėsaugos organais tiria šių gaisrų priežastis, ieško kaltininkų. Apie tyrimo rezultatus visuomenė bus informuota.

Atkreipiame gyventojų dėmesį, kad dėl sausros miškuose didelis gaisrų pavojus. Miškininkai įspėja, kad žiežirba, nuorūka, net numesta stiklo šukė gali sukelti gaisrą ir sunaikinti dešimtmečiais puoselėtą mišką. Pastebėjus dūmus ar netinkamą miško lankytojų elgesį, dėl kurio gali kilti gaisras, būtina apie tai nedelsiant pranešti artimiausiai girininkijai ar eiguvai.

Vyriausybės informacijos biuras

RAŠOTE TESTAMENTĄ?, Skirkite dalį „Tėviškės Aidams“! Mintimi šventa ten investuokite save, Kur Dievas ir Tėvynė šiaukia. Būk apaštalas spaudos „Tėviškės Aiduos“!

Per Vatikano radiją perduotas mūsų korespondento Vokietijoje Justino Lukošiaus pranešimas.

Birželio 16 dieną, Vasario 16 gimnazijoje lankėsi Vilniaus arkivyskupas Audrys Bačkis lydintis Vokietijos lietuvių katalikų sielovados direktoriaus prelato Antano Bungos. Atvyko prieš vakariene. Buvo sutiktas gimnazijos direktoriaus Andriaus Šmito su šeima, Kuratorijos valdybos pirmininko V. Damijonaičio, kapeliono Ričardo Repšio, Vokietijos lietuvių Bendruomenės Valdybos narių, mokytojų ir mokinių.

Baigiant vakarieniavimą, aukštąjį svečią pristatė gimnazijos direktorius. Nurodė, kad arkivyskupas Bačkis ėjęs aukštas pareigas Vatikane, daug metų dirbęs Vatikano diplomatinėje tarnyboje - Azijoje, Afrikoje ir Europoje, nuvyko į Vilnių tarnauti savo tėvynei. Tai pavyzdys, kaip užsienio lietuviai geriausiai gali pasitarnauti Lietuvai. Svečias prisiminė, kaip jis čia lankėsi dar būdamas moksleiviu. Jo atmintyje pasiliko tik pilies bokštas ir pora senų barakų. Jokių kitų pastatų tuomet čia ir nebuvo, kuriais dabar nudojasi ir pagrįstai didžiuojasi gimnazija.

Lietuvoje laikai sunkūs, bet viltingi, darbo daug, nes daug ką reikia keisti arba iš naujo kurti. Tėvynei reikalinga gerų, ne tik savo krašto, bet ir užsienio lietuvių darbuotojų. Seniems žmonėms sunku iš savo vietos pajudėti, daugelis jų stipriai įaugę į gyvenamą kraštą ir nedrįsta keisti jų sukurto gero gyvenimo į vargingesnę Lietuvą, bet jaunimas judresnis. Jis entuziastingesnis ir turi pionieriškos dvasios. Tuos, kurie nesiryžta vyksti nuolatiniam gyvenimui - arkivyskupas kvietė dažniau lankytis Lietuvoje ir ta proga aplankyti ją Vilniuje. Iki pasimatymo - baigė savo trumpą kalbą aukštasis svečias.

Vakare, Romuvos pilies koplyčioje, arkivyskupas Audrys Bačkis, prelatas Antanas Bunga ir gimnazijos kapelionas Tėvas Ričardas Repšys aukėjo šventas Mišias. Pamokslė pasisakė prieš senų sąskaitų suvedinėjimą Lietuvoje, bet vis tik žinotina, kas buvo teisus ir kas neteisus, nors Dievas leidžia lyti lietuviams ant teisųjų, kaip ir neteisųjų, o Kristus liepia mylėti ir savo priešus, kaip šios dienos Evangelijoje girdėjome. Taigi, krikščionims nepakanka tolerancijos, bet reikia dar daugiau - žmonių meilės. Atvykęs į Lietuvą patyrė šiltą priėmimą. Pamažu susipažįsta su vietos sąlygomis, kurios labai nepastovios. Dievui padedant - pažanga daroma.

Po pamaldų Pilies konferencijų kambaryje arkivyskupas susitiko su mokiniais, mokytojais bei kitais lietuviams. Atsakinėdamas į klausimus painformavo, jog Vilniaus arkivyskupijoje yra 87 parapijos, tarp kurių keletas grynai lenkiškų. Iš lietuvių kunigų dirbančių Vilniaus krašte reikalaujama, kad išmoktų lenkiškai, o lenkų kunigų - kad išmoktų lietuviškai.

Sugyvenimas su lenkais iki šiolei jokių sunkumų jam nesudarė. Netik su lenkais, bet ir su kitais kitataučiais katalikais ir nekatalikais gražiai sugyvenama. Ypač gerai bendraujama su ortodoksų bažnyčia Lietuvoje.

Atsiranda karštakošių, tiek iš lenkų, tiek iš lietuvių pusės, kurie bando drumsti abiejų tautybių santykius ir bažnyčioje. Bet tai labai reti atsitikimai. Taigi, lenkų problema Vilniaus arkivyskupijoje nėra esminė - daug sunkesnis klausimas yra katechezė. Labai didelis tikybės mokytojų trūkumas. Yra katechetų kursai, kuriuos baigę gauna teisę dėstyti tikybą mokyklose už minimalų atlyginimą, jei neturi pedagoginio išsilavinimo. Didelis

vargas ir su kunigų paruošimu. Jie mokomi dar senais metodais. Pašaukimai į kunigus, deja, nedidėja. Kunigai ir bažnyčių tarnai algų negauna, jie turi gyventi iš aukų. Politika paliekama pasauliečiams.

Birželio 17 arkivyskupas Audrys Bačkis išvyko į Karlsruhe - į Vokietijos Katalikų Dienas. Iš ten vyks į Romą, kur matysis su Popiežium ir informuos jį apie savo darbą. LRTV

Straipsnis apie Lietuvą portugališkai

Portugalijos jėzuitų leidžiamas žurnalas „Brotéria“ šių metų balandžio numeryje išspausdino Tėvo Pauliaus Rabikausko straipsnį „Katalikiškoji Lietuva - praeitis ir dabartis“. Šis Portugalijoje ir Brazilijoje kunigų bei pasauliečių katalikų intelektualų plačiai skaitomas žurnalas, norėdamas pateikti savo skaitytojams rimtų ir tikslų žinių apie Bažnyčią Lietuvoje, neatsitiktinai kreipėsi į jėzuitą kunigą Paulių Rabikauską: jis yra garsiojo Grigaliaus universiteto Romoje profesorius, buvęs Bažnyčios istorijos fakulteto dekanas, Romos archyvuose surinkęs daug istorinės medžiagos apie Katalikų Bažnyčią Lietuvoje.

30-ties puslapių straipsnyje profesorius Rabikauskas pirmiausia prisimena praeitį: karaliaus Mindaugo laikus ir pirmuosius Lietuvos žingsnius link krikščioniškos Europos, oficialų Lietuvos krikštą 1387 metais, sunkų Bažnyčios kelią 15-me ir 16-me amžiuose, kai trūko lietuviškai kalbančių kunigų ir reikėjo kovoti su besiskverbiančiu iš Vakarų Liuterio mokslu. 17-ji ir 18-ji amžius profesorius Rabikauskas vadina „greito ir plataus religinio atgimimo laikotarpiu“. Vyskupų Valerijono Protasevičiaus, Jurgio Radvilos ir Melchioro Giedraičio pradėta bažnytinį atsinaujinimą energingai tęsė Lietuvoje įsikūrę jėzuitai, įsteigę universitetą Vilniuje ir nemažą mokyklų-kolegijų, kuriose buvo auklėjama Lietuvos inteligentija.

19-sis amžius: Lietuva po caro jungu. Bažnyčia buvo labai suvaržyta, vienuolijos panaikintos, uždraustas lietuviškas raidynas. Tačiau spauda pagimdė ir dvasios galiūnus, tokius kaip vyskupas Valančius, knygnešiai ir lietuviai veikėjai, kurie, pasinaudodami karo aplinkybėmis, 1918 metais paskelbė Lietuvos nepriklausomybę.

Apžvelgdamas 20-ji amžių, straipsnio autorius nurodo, kad per 22-jus nepriklausomybės metus Lietuvoje buvo labai daug atsiekta: sutvarkytos vyskupijos, atnaujintos vienuolijos, steigiamos katalikiškos mokyklos, leidžiami laikraščiai ir žurnalai, užsienio universitetuose ruošiamas nauja katalikiškos pasaulėžiūros visuomenės veikėjų karta.

Bažnyčios Lietuvoje nepalaužė nei 50 metų sovietų spauda, nei kalėjimai bei tremimai. Nepalūžo tremtyje vyskupai Julijonas Steponavičius ir Vincentas Sladkevičius. Pasirodė „Lietuvių Katalikų Bažnyčios Kronika“, įsikūrė „Tikinčiųjų teisėms ginti katalikų komitetas“; užsienyje

sklido vis daugiau žinių apie Lietuvą.

Antrajai straipsnio daliai, pavadinatai „Dabartis“, profesorius Rabikauskas skiria 8 puslapius, suglaustai paminėdamas svarbiausius paskutiniųjų metų įvykius: Lietuvos Atgimimo Sąjūdžio pasirodymą, Vilniaus katedros atgavimą, šv. Kazimiero palaikų grįžimą katedrą, Baltijos Kelią, Nepriklausomybės paskelbimą 1990 metų kovo 11-ją, žudynes prie Vilniaus radijo ir televizijos bokšto. Niekas pasaulyje nepateisino tų žudynių - jos tik dar daugiau išgarsino Lietuvos vardą ir lietuvių tautos troškimą gyventi laisvėje. Dėl to, Sovietų Sąjungai griūnant, įvairūs kraštai, vienas po kito, pripažino Lietuvą nepriklausoma valstybe. Portugalų žurnale Brotéria išspausdinto straipsnio pabaigoje kunigas Rabikauskas pateikia gausią bibliografiją įvairiomis kalbomis apie Bažnyčią Lietuvoje. Nemažai apie Lietuvą buvo parašyta anglų, prancūzų, italų ir vokiečių kalbomis. Literatūros portugalų kalba nėra daug. Brazilijoje gyvenantys lietuviai, tiesa, gana dažnai rašė vietos spaudoje, tačiau paprastai ten buvo paliečiami tik paskutiniųjų dienų įvykiai. Tėvo Pauliaus Rabikausko išsami studija, trumpai apžvelgianti visą Lietuvos Bažnyčios istoriją, galės duoti portugalų kalbantiems skaitytojams daug tikslų ir vertingų informacijų.

kun. Vincentas Pupinis, S.J.

Washingtonas. Gegužės 6 d. - Helsinkio komiteto pirmininko pavaduotojas sen. D. DeConcini Senato apklausinėjime liudijo, jog jis ir kiti senatoriai bus prieš bet kokią tolimesnę paramą Rusijai, jei tai nebus surišta su Rusijos politika ryšium su Baltijos valstybėmis, pranešė RFE/RL korespondentas iš Washingtono. Savo laiške senatoriams jis rašo, jog „Nežiūrint kad Estija, Latvija ir Lietuva atgavo savo nepriklausomybę, daugiau kaip 100,000 kareivių iš buvusios Sovietų Sąjungos dar tebeokupoja Baltijos kraštų teritoriją, tęsia manevrus ir artilerijos pratimus, o jų lėktuvai skraidė virš jų teritorijų, net nepaprašydami leidimo ir net nepainformuodami Baltijos vyriausybės“. Sen. DeConcini ir dar kiti trys senatoriai pasiūlė prijungti specialų papildymą prie prezidento pagalbos akto, kad Rusija padarytų žymų progresą dalinių išvedimo reikalu iš tų valstybių dar prieš tą pagalbą siunčiant rusams. Priešingu atveju - jokios paramos nesiunčiama. („Draugas“ 95/1992)

Lietuvoje jau dvi bažnytinės provincijos

Popiežiaus Pijaus XI ir pal. arkiv. Jurgio Matulaičio pastan gomis 1926 m. buvo įsteigta Lietuvos bažnytinė provincija su metropolitu Kaune ir vyskupais Vilkaviškyje, Telšiuose, Panevėžyje ir Kaišiadoryse. Prie Telšių vyskupijos buvo priskirta ir atskira Klaipėdos prelatūra. Lietuvą užėmus komunistams, bažnytinis gyvenimas ir veikla buvo suparalizuota. Keli vyskupai buvo suimti ir nukankinti. Vyskupijos liko be ganytojų, turėjo tik tam tikrus igaliojimus. Kai prieš keletą metų religijai buvo suteikta daugiau laisvės, padėtis pagerėjo. Visos vyskupijos gavo vyskopus, bet kai kurie turėjo tik apaštalinio administratoriaus titulą. Buvo galutinai neišspręstas Vilniaus arkivyskupijos klausimas, tas mūsų visuomenėje sklido visokių nepagrįstų kalbų ir gandų.

Štai dabar, praėjusių metų pabaigoje, popiežius Jonas Paulius II Lietuvai suteikė gražią kalėdinę dovaną - įsteigė antrąją bažnytinę provinciją su metropolitu Vilniuje. Jos metropolitu paskyrė arkiv. Audrį Juozą Bačką, iki šiol buvusį apaštalinį pronuncijų Olandijoje. Šiai naujai bažnytinėi provincijai priskirta Panevėžio ir Kaišiadorių vyskupijos, o Kauno bažnytinėi provincijai, kurios metropolitas yra kard. Vincentas Sladkevičius, priskirta Vilkaviškio ir Telšių vyskupijos. Panaikinta ir atskira Klaipėdos prelatūra, jos teritoriją priskiriant prie Telšių vyskupijos.

Iki šiol tik apaštalinų administratorių titulų turėjo Panevėžio vyskupas Juozas Preikšas, Vilkaviškio vyskupas Juozas Zemaitis ir Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis. Dabar jau jie yra pakelti tikraisiais šių vyskupijų valdytojais.

Tai yra tikrai graži popiežiaus kalėdinė dovaną Lietuvai. Galima su pagrindu tikėtis, kad kada nors turėsime ir antrąjį kardinolą.

(„L.L.“ Nr. 92.II)

Rusijos armija kontroliuoja 10 proc. Estijos teritorijos

Estijos užsienio reikalų ministras Jaanas Manitskis po susitikimo su Suomijos užsienio reikalų ministru Paavo Vaeyrynenu spaudos konferencijoje pareiškė, kad buvusios Sovietų Sąjungos armijos daliniai tebekontroliuoja 10 proc. Estijos teritorijos, įskaitant pasienio rajonus. Iš viso Estijoje yra 20-25 tūkst. sovietų kareivių.

Rusija lig šiol dar nepateikė savo armijos išvedimo grafiko. Manitskio nuomone, Estijos reikalavimui išvesti svietimos šalies armiją pritaria vis daugiau užsienio šalių. Jis taip pat pareiškė tikėjimą, kad šis reikalavimas bus išdėstytas ir ESBK aukščiausio lygio susitikimo, įvyksiančio liepos mėnesį, komunikate.

Manitskis taip pat patvirtino, kad Estija greit įves savo valiutą - kroną, kuri bus siejama su Vokietijos marke. Tačiau prieš įvedant kroną Estijoje dar apsilankys Tarptautinio valiutos fondo atstovas patikrinti, ar yra visos reikiamos prielaidos kronai įvesti.

NTB-ELTA („L.A.“ Nr. 9266)

A.†A. BIRUTĖ TAMOŠIŪNIENĖ

A.A. BIRUTĖ STEFANIJA TAMOŠIŪNIENĖ

1922.10.10

1992.7.10

Kretingos Apsk.

Melbourne

Lietuvoje

Australijoje

Išimčių nėra - anksčiau ar vėliau, kiekvienas turi apleisti šį žemiškąjį pasaulį ir turi iškelti amžinajam gyvenimui ten, iš kur jau niekas nebegrižta. Rodos, viskas yra taip paprasta ir lengvai suprantama, tik labai apgailėtina, kad mes nežinome, kada ateis ta valanda, kada turėsime iškelti į amžinybę.

Taip, šių metų, rugpiūčio mėn. 10-tos dienos ryte, Birutės dukrelė Rita, rado savo mielą Mamytę, jau ramiai užmigusią amžinu miegu.

Birutė Stefanija Tamošiūnienė-Maksvytytė gimė 1922 m. spalio mėn. 10 dieną Bajorėlių kaime, Kretingos apskrityje. Tėvui Antanui Maksvyčiui esant provizoriumi Tauragės vaistinėje, Birutė ten ir lankė, iki rusų okupacijos, gimnaziją ir, laisvu laiku, padėjo tėveliui vaistinėje. Vėliau, išlaikius universitete egzaminus, gavo provizoriaus padėjėjos pažymėjimą ir ruošėsi toliau studijuoti farmacija. Nedėkinga okupacija privertė pasitraukti iš Tėvynės. Pasitraukus Vokietijoje, Breslau mieste dirbo vaistinėje. Vėliau teko persikelti į Bavariją į Dillingeno miestą, kur dirbo UNRA -IRO emigracijos skyriuje. 1947.5.10 Birutė ištekėjo už

Jono Tamošiūno, bet jau 1948-tų metų vasario mėn., prasidėjus emigracijai, teko iškelti į Australiją. Iš pradžių, apsigyvenus Vakarų Australijoje, abudu su vyru įsijungė į bendruomeninį darbą. Persikėlus į Viktoriją, susilaukė dviejų dukrelių - Ritos ir Angelės.

Jau nuo Vokietijos laikų, Birutė buvo aktyvi sportininkė ir gerai žaidė tinklinį ir krepšinį. Melbourne Ji viena iš pirmųjų įsijungė į Melbourne lietuvių sporto klubo „Varpas“ eiles ir su kitomis lietuvaiteimis, laimėjo Viktorijos moterų tinklinio pirmenybes. Birutė neturėjo sau daug laisvo laiko, nes, apart šeimos ir sporto, Ji, turėdama gerą klausą ir balsą, dar nuo Lietuvos laikų, dainavo choruose. Taip Melbourne matome Birutę, mūsų šauniąjame Dainos Samburyje, dainuojant chore ir savo solo dainomis turtino melbourniškių meninį gyvenimą. Jos vyro Jono dėka, Birutė įdainuoja dvi lietuviškų dainų plokšteles - „Ramunėlė Pasakyk“ ir „Svajonių Sukuryje“, kurios labai paplito po visą Australiją, Ameriką, Kanadą, o dabar jau ir per Lietuvos radio dažnai girdime Birutės sodraus

balso daineles.

Sakoma, kad nieko nėra amžino ir žmogus būna jaunas, kol sveikata gerai tarnauja. Turbūt per plačiai Birutė buvo užsimojusi, nes toks jau buvo Jos būdas. Ji visiems norėjo būti gera, visiems norėjo padėti ir kur tik buvo prašoma, visur padėdavo.

Pavargo Birutės širdelė ir greit pajusdavo nuovargį. Teko apturėti net dvi širdies operacijas, bet ir po to, sveikata vis silpnėjo. Būdamas stiprios valios, ne visiems Ji parodydavo savo nuovargį.

Mėgo Ji žmones. Visur Ji bandė dalyvauti ir visiems Ji buvo gyva ir nuotaikinga. Neperseniausiai prikaltino Ji savo vyrą Joną vykti, kartu su kitais ekskursantais į Lietuvą. Sakė - dukrelės mane prižiūrės. Vos praėjus dviem savaitėm, dukrelės skambino į Lietuvą Tėveliui, kad Mamytę aukščiausias jau pasikvietė pas save.

Pilna Tobin Brothers koplyčia, kurioje kunigas Petrauskas jautriai pravedė rožančių, skaitymą, rodė, kad Birutė buvo ne tik plačiai žinoma Melbourne lietuvių Bendruomenei, bet turėjo daug

artimų draugų ir prietelių, kurie su ašaromis akyse, atėjo pasakyti Birutei paskutinį „Su Dievu“. Užpakalyje karsto, dvi Katalikių Moterų Draugijos narės, gražiai pasipuošusios tautiniais rūbais, laikydamos Draugijos vėliavą ir Melbourne Dainos Sambūrio uniformuoti dainininkai, nusiminusiais veidais linkėjo Birutei ramaus poilsio amžinybėje.

Katalikių Moterų Draugijos vardu jautrų ir prasmingą žodį tarė V.Vaitiekūnienė perduodama visų katalikių moterų Draugijos narių vardu užuojautą Birutės vyrui Jonui, abiem dukrelėm, penkiems anūkams, broliui Maksvyčiui iš Sydnėjaus, sesutei Aldonai ir visiems artimiesiems. Kazimieras Mioldažys skausmingai atsisveikino su Parapijos Choro ir Dainos Sambūrio ilgametę dainininkę Birutę, o Leonas Baltrūnas „Varpo“ sporto klubo ir visų Australijos lietuvių sportininkų vardu pabrėžė, kad Birutė ne tik pati buvo gera sportininkė, bet sukurdamas pavyzdinę sportininkų, lietuvių šeimą plačiai iškėlė lietuvių sportininkų vardą, kaip Australijoje, taip ir plačiame pasaulyje. Vladas Bosikis Tamošiūnų šeimos vardu, kvietė, kaip rytoj, po pamaldų visiems dalyvauti Sermenyse Lietuvių Namuose.

Sv. Jono bažnyčioje gedulingas pamaldas pravedė kun. Petrauskas Parapijos Choras ir Dainos Sambūrio dainininkai liūdnai giesmėmis atsisveikino su a.a. Birute, kurios balsą dabar jau angelai danguje klausysis. Per visas pamaldas buvo prašoma Aukščiausio tinkamai priimti danguje Birutes vėlę, nes Ji tikrai to užsitarnavo.

Po pamaldų, vėl pilna Melbourne Lietuvių Klubo salė, kur, prie skaniai padengtų stalų, melbourniškiams buvo duota graži proga dar kartą pasiklausti a.a. Birutės mėgiamiausios dainos „O Ramunėlė Pasakyk“.

Taip iškeliavo į Dausas brangi mums Birutėlė, bet mūsų laimei, Ji mums paliko net dvejuose plokštelėse Jos įdainuotas ir taip gražiai skambančias daineles. Ačiū Tau, Birutėlė.

Amžiną Tau atilsį.

Leonas Baltrūnas

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, Jos sesutę Aldoną Vyšniauskiene, ilgametę ALK Federacijos narę ir jos šeimą, taip pat Birutės vyrą Joną su šeima bei artimuosius giliai užjaučiame, kartu liūdime ir malda palydime mielą Birutę amžinai ramybei.

ALK Federacijos Valdyba

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, jos vyrą Joną, dukras, anūkus, seserį, brolių su šeimomis, skausmo valandoje nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime.

Eugenija ir Vincas Stagiai

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

mirus jos vyrui Jonui, dukroms Ritai ir Angelei, sesutei Aldonai, broliui Juozui ir jų šeimoms reiškiamo gilia užuojautą ir kartu liūdime.

Juozas ir Onutė Skimbirauskai
Arūnas ir Jūratė Skimbirauskai

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

staiga mirus, jos vyrui Jonui, dukroms Ritai ir Angelei su šeimoms ir sesutei Aldonai, gilia užuojautą reiškiamo ir kartu liūdime.

Petronėlė Stankūnienė Vera Juozapavičienė
Vlada ir Petras Petraičiai Marija ir Antanas Vailioniai
Valė Kybartienė su šeima

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, Jos vyrui Jonui, dukroms Ritai, Angelei ir jų šeimoms gilia užuojautą reiškia ir kartu liūdi

Irena ir Stasys Tamošaičiai
Dalė ir Henrikas Kaladės

Iškeliavus į Amžinybę mūsų mielai narei

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

nuoširdžiai užjaučiame jos vyrą Joną, dukras Ritą ir Angele, sesutę Aldoną, brolių Juozą su šeimomis ir kartu liūdime.

Melb. Liet. Kat. Moterų D-jos narės

Amžinybėn iškeliauvus

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

jos vyrui, buvusiam MLK pirmininkui Jonui Tamošiūnui, jų dukroms, jos sesutei, broliui ir visai giminei reiškiamo gilia užuojautą.

Melbourne Lietuvių Klubo Valdyba

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, jos vyrui Jonui, dukroms Ritai ir Angelei su šeimom, taip pat seseriai Aldonai Vyšniauskienei ir broliui Juozui Maksvyčiui bei šeimom, reiškiamo gilia užuojautą netekus gyvenimo draugės, motinos, močiutės, sesers ir tetos.

Melbourne Sporto Klubas „Varpas“

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Tautos didvyrių - Stepono Dariaus ir Stasio Gerėno 1933m. liepos 15-17 skridimas iš New Yorko per audringąjį Atlantą į Kauną Lituanica lėktuvu, paminėtas per lietuviškas pamaldas Geelonge ir Melbourne liepos 19 d. Mūsų Parapijos choras, vadovaujamas Petro Morkūno, atliko labai gražias giesmes. Kun. P. Dauknyš priminė Dariaus-Girėno žygdarbi, išgarsinusį Lietuvą visame pasaulyje. Daugeliui išvykus aplankyti Tėvynę Lietuvą, Melbourne pamaldose buvo 50 žmonių.

Matas Kisieliūsis gydomas Geelonge miesto ligoninėje, yra labai silpnas, prieš pamaldas jam buvo suteikti Ligonų Sakramentai liepos 19 d. rytą.

Zenoną Kryžių mirties penktose metinėse prisiminė žmona Anna, duktė Irena, sūnus Algis ir šia proga mūsų parapijos išlaikymui jie aukojo \$50. Ačiū jiems!

Vlado ir Elvyros Stuikevičių Vedybų 60 metų jubiliejų plačiai paminėjo „Geelong Advertiser“ dienraštis liepos 6 d. laidoje, įdėjo jų didelę nuotrauką pirmame puslapyje per 4 skiltis su plačiu

aprašymu. Tai žymūs mūsų lietuviškojo gyvenimo veikėjai, kuriuos gražiai įvertina ir australų spauda!

Vytautas Jacevičius, virš 70 metų amžiaus, mirė širdimi namie Coburge liepos 6 d. Palaidotas po šv. Mišias, aukotų šv. Jono bažnyčioje, Fawkner kapinėse, kur ilsisi ir jo žmona Modesta Jacevičienė mirusi šiemet kovo 23 d. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Birutė Tamošiūnienė mirė liepos 10 d. Laidotuvių šv. Mišias aukojo kun. J. Petrauskas šv. Jono bažnyčioje liepos 16 d. Giliam liūdesyje liko jos vyras Jonas Tamošiūnas, dukterys - Rita ir Angelė su savo šeimomis. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Parapijos Namų kopyltėlė Kensingtone, kur prie altoriaus kapelionas kasdieną aukoja šv. Mišias, ją gražiai atnaujino Apolonija Mioldažienė: Aušros Vartų Marijos paveikslą juodus plačius rėmus nuspalvino žibancia auksu spalva, altorių uždengė iš Lietuvos gautu lininiu lietuviškų raštų audeklu, kuriame įjautas Lietuvos himnas, o prie Trijų Kryžių paminklo pastatė naujų ir žiemą žydinčių medelių ir gėlių, nupjovė pievutes. Širdingai dėkojame už šį gražų papuošimą!

Rugpiūtis - Katališkos spaudos mėnuo.

Australijos Vyskupai kasmet Rugpiūčio mėnesį skelbia katališkos spaudos mėnesiu. Taip daro ir mūsų Katalikų Federacijos Valdyba, kad sava, katalikiška spauda gyvuotų ir būtų visų remiama ir skaitoma. Prašome didžiai gerbiamus lietuvių sielovados kunigus nors vieną šio mėnesio sekmadienio rinkliavą paskirti „Tėviškės Aidams“. Kreipiamės į „Tėviškės Aidų“ skaitytojus ir visus katalikiškos spaudos mylėtojus per šį mėnesį

surasti nors po vieną naują „Tėviškės Aidų“ prenumeratorių.

Mūsų parapijos namuose Federacijos Valdybos būstinė, redakcija ir administracija. Čia kiekvieną penktadienį susirenka būrys žmonių savanoriškom tarnybom sulankstyti laikraštį ir paruošti pašto išsiuntimui. Būsime labai dėkingi, kad ir visur kitur lietuviai katalikai prisidėtų finansine parama savo laikraščio leidimui.

A.L.K. Federacijos Valdyba

Liudėsio valandoje, mirus

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

buvusiai ilgametei Melbourne Dainos Sambūrio choristei, reiškiamė gilią užuojautą vyrui Jonui, dukroms Ritai ir Angelei su šeimom, seseriai Aldonai Vyšniauskienei ir broliui Juozui Maksvyčiui su šeimom.

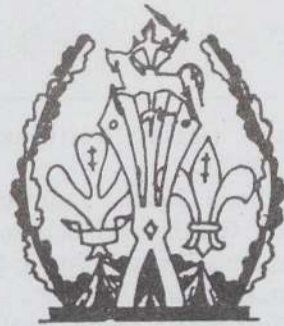
Ilsėkis ramybėje

Melbourne Dainos Sambūris

A.†A. Birutei Tamošiūnienei

mirus, buvusiai Melbourne Parapijos choristei, gilios užuojautos reiškiamė Jos vyrui Jonui, dukroms Ritai ir Angelei su jų šeimomis, sesutei Aldonai Vyšniauskienei ir broliui Juozui Maksvyčiui su šeimomis. Parapijos choristai liūdi Birutei iškeliavus į Amžinybę. Ilsėkis Birute Dievo globoje.

Melbourne Parapijos Choras

DŽIUGO TUNTAS

V yresnioji skautininkė Danutė Lynikienė, laikinai einanti Tuntininkės pareigas, sušaukė Tunto Štabo posėdį Parapijos Namuose liepos 20 d. Šiuo metu Tuntui svarbiausias dalykas pradėti telkti lėšas mūsų skautiškam jaunimui, sekančiais metais vykstant į Lietuvą, kur bus suruošta Jubiliejinė stovykla, minint 75 metų sukaktį nuo skautų įkūrimo Lietuvoje. Tam ruošiamas Pavasario Skautų Balius Melbourne Lietuvių Namuose rugsėjo 5 d. šeštadienį. Tuntininkė jau numatė įdomią, trumpą, bet įspūdingą meninę balius programą. Skautų Tėvų komiteto pirmininkas Rimvydas Skeivys jau sutarė su jaunimo DABAR orkestru, kuris gros balius metu ir suorganizavo įvairius darbuotojus. Skautų Vyčių vadovas Lukas Zdanius paruošė skautiškai įspūdingą įėjimą į balius salę.

Skautų draugovei, kuriai

PRANEŠIMAS

Australijos Liberalų Partija, pagerbdama Pabaltijos Valstybių Nepriklausomybės Atgavimo progą, ruošia iškilmingus pietus. Garbės svečiai yra pakviesti, Mr. Philip Ruddock M.P. Federal Shadow Minister for Ethnic Affairs, Hon. Jeff Kennett M.P. Leader of the Opposition in Victoria.

Programa praves lietuvių, latvių, estų meninės grupės. Iškilmingi pietūs įvyks rugpiūčio 28 d. (penktadienį).

Lincoln Village, Reception Centre, 2-tras aukštas Trak Centre,

PRANEŠIMAS

Lietuvos Dailininkų sąjunga atveža į Melbourne'ą šiuolaikinės lietuvių grafikos parodą. Parodoje bus eksponuojama apie 60 darbų, reprezentuojančių 20 autorių kūrybą. Parodą Australijon lydės žymus grafikas, Lietuvos Dailės akademijos dėstytojas Mykolas Vilutis. Paroda veiks RMIT Galerijoje, 346 Swanston Street, Melbourne nuo liepos mėn. 28 d. iki

Adelaidė

A.†A. Algirdas Marijonas Skeirys mirė birželio 4 d. sulaukęs 66 metų amžiaus. Gimęs Lietuvoje Šiaulių apskrityje. Vokietijoje gyveno Rebdorf'o stovykloje. 1949 m. atvyko Australijon. Buvo

vadovauja Aidas Antanaitis, atliko pasisekusią iškylą dviračiais, išvykus iš miesto triukšmo į tolimas, plačias apylinkes, nuo mokslo darbų atsikvėpti tyru oru, pasigrožėti gamtos gražumu. Iškyloje dalyvavo ir Vilkiukų draugininkas Juozas Lukaitis su kitu vilkiuku. Skautai Vyčiai turėjo savo sueigą Lietuvių Namuose, neatsiliko ir sesės savo sueigomis.

Krašto Valdyba skelbia vajų Tėvynėje sušildyti lietuvi, tai ir mūsų tuntas prisideda, renkant dar gerus, kad ir padėvėtus kiek drabužius, vilnas. Pats tuntas skelbia Žaislų vajų Vilniaus prieglaudų vaikams. Įvairius žaislus renka draugininkai ir iki rugsėjo 1 d. suvežti juos pas Tunto dvasios vadovą į Parapijos Namus, kurie paskui bus išsiųsti „kontaineriu“ į Vilnių. Vilkiukų draugininkas J. Lukaitis pranešė apie Vilkiukų draugovės veiklą. Kapelionas priminė sueigų punctualumą.

Tai buvo labai naudingas Štabo posėdis, kaip visuomet pas skautus žymus savo brolišku nuoširdumu. Skautybė jaunimui atveria visa, kas yra gera, kas kilnu, kas sveika: gyvenimo paprastumą, gamtos ir tėvynės meilę, garbės jausmą, susivaldymą, paklusnumą, pasiryžimą tarnauti kitiems broliškumo, seseriškumo dvasioje. Tad ir skautiška veikla pas mus yra gyva ir visuomenės remiama! PD

455 Toorak Road, Toorak, 7.30 p.m. Stalus dėl 10-12 žmonių užsisakyti galima pas:

Hon. G.P. Connard, MLC, 40 Station St., Moorabbin, 3189 telef. 817-3640 arba Mrs. Eve Sher B.E.M., Function Co-Ordinator, telef. 817-3640 Gerta. Taip pat Dr. S. Varnas telef. 546-1292 ir P. Mičiulis, telef. 807-9181. Kaina vienam asmeniui \$45.00.

Kviečiame kuo skaitlingiau dalyvauti.

P. Mičiulis, ALB Melb. Apylinkės Valdybos sekretorius

rugpjūčio mėn. 14 d. imtinai. Galerija atidaryta šokiadieniais nuo 11 val. ryto iki 6 val. vakaro. Parodos rengėjai Australijos Lietuvių jaunimo sąjunga ir ALB Melbourne'o Apylinkės valdyba maloniai kviečia visus dailės mylėtojus apsilankyti šioje parodoje.

ALB Melbourne'o Apylinkės valdyba

S. Varnas, vicepirmininkas

elektrikas. Liko 2 dukros - Marie ir Sonya. Ruošėsi aplankyti Lietuvą, jau turėjo lėktuvo bilietą, bet staigi liga ištiko, mirė neatgavęs sąmonės. Klebonas lankė suteikdamas ligonių patepimą. Palaidotas su Mišiom ir pamokslu iš šv. Kazimiero Liet. bažnyčios, atsisveikinimo žodį tarė Vl. Dumčius, Centennial Park kapuose, Mirusiojo Motinos kape. Viešpatie suteik Algirdui amžinąją ramybę.

A.†A. Marytė Klimienė mirė birželio 9 d. 72-jų m. amžiaus. Gimusi Biržų apskr., vėliau gyveno Kaune. Vyras buvo siuvėjas. Į Australiją atvyko 1948 m. gyveno N.S.W., vėliau Adelaidėje ir vertėsi siuvėjo amatu. Užaugino dukrą Juliją Ramunę. Palaidota iš Pengelly Knabe laidojimo kopyčios Centennial Park kapuose. Apeigas atliko kun. J. Petraitis. Viešpatie, priimki Mirusiąją į savo globą. S.P.

TIKROS KATALIKŲ LAIDOTUVES

Mes tikime, kad mūsų uždavinys yra ne tik laidotuves sutvarkyti profesionaliai ir ramiai, bet taip pat suprasti ir pagerbti suinteresuotų žmonių jausmus ir užtikrinti, kad laidotuvių sutvarkymas yra prasmingas ir tinkamas.

TOBIN BROTHERS FUNERAL DIRECTORS

Doncaster: 816 Doncaster Road.....	848 3666
East Burwood: 294 Burwood Highway.....	802 9999
Frankston: 232 Cranbourne Road.....	789 6766
Gardenvale: 135 Martin Street.....	596 8144
Glenroy: 111 Wheatsheaf Road.....	306 2044
Malvern: 1382 High Street.....	509 4811
Noble Park: 505 Princes Highway.....	546 7644
North Melbourne: 189 Boundary Road.....	329 6144
Ringwood: 331 Maroondah Highway.....	870 8011
Berwick: 21 Lyall Road.....	707 5533
Moorabbin: 16 Tuck Street.....	555 9088
St. Albans: 69 Alfrieda Street.....	367 4333

ADELAIDĖ

Lietuvos Valstybės Šventės minėjimas buvo suruoštas Adelaidėje 1992.VII.5 d. sekmad. Tai dabar Nepriklausomos Lietuvos įvesta šventė. Dar neįprasta, bet prasminga ir didinga.

Sv. Kazimiero Liet. Parapijoje 10.45 val. Vėliavų pakėlimas, pravedė ramovėnai, žodį tarė V. Neverauskas. Sv. Mišios 11 val. Įnešamos organizacijų vėliavos, Mišias aukojo klebonas kun. J. Petraitis, pasakė pamokslą paliesdamas ir Mindaugo laikus, skaitymus atliko Vanessa Milen, auką atnešė A. Dainienė ir J. Vabalienė pasipuošusios tautiniais rūbais, giedojo choro vadovaujama visa bažnyčia.

Po Mišių pietūs L.K. Centre ir Liet. Namuose. L.K. Centre pietus skanius paruošė Ateitininkai. 1.30 val. Minėjimas Lietuvių Namuose.

Prasiskleidus užuolaidom, graži dekoracija: per vidurį scenos žemyn nusitiesusi Lietuvos trispalvė ir Vytis. Kairėje pusėje Kryžius, priekyje ant tautiniais raštais užtiesto pastovo karūna. Kairėje pultas, kur vyko skaitymai.

Žodį tarė Ap. Vald. pirm. pavaduotojas A. Serelis. Užbaigė mintimi, kad esame nedaloma dalis Tautos. Tautai reikia vienybės - ateiškime į pagalbą meile ir malda, savo visom išgalėm, kad Lietuva žengtų į šviesesnį rytojų

Toliau sekė paskaita Albino Pociaus „Valstybės Šventės Prasmė“. A. Pociui susirgus, Jo paruoštą paskaitą skaitė J. Vabalienė. (Sutrumpinta paskaita jau yra atspausdinta „Tėviškės Aiduose“ Nr. 26).

Ištrauka iš Justo Marcinkevičiaus dramos „Mindaugas“. Veiksmas vyksta pilies menėje po karūnacijos apeigų. Veikia: Mindaugas - N. Skidzevičius, Mindaugo brolis Dausprungas - V. Ratkevičius ir metraštininkas - Sietynas Kubilius. Paruošė Adelaidės lietuvių teatras „Vaidila“ - režisorius V. Opulskis. Labai gerai pasiruošus nuoširdžiai ir giliai išgyventai perduota jautri scena metraštininko - pranešėjo ir dviejų brolių rūpesčių išgyvenimų

jautrus pasikalbėjimas ir pasiguodimas.

Tautiniai šokiai, vadovas V. Straukas. Gražiai darniai pašoko 4 įdomius lėtus šokius, tarpe jų buvo „Ketvirtainis“ ir „Aušrelė“. Jau susidariusi didelė grupė - malonu.

Mišrus Lituania choras energingai sudainavo Jaunimo giesmę, Ko liūdi putinėli, Kur namas mūs. Dirigentas V. Straukas.

Minėjimas baigtas „Tautos Himnu“.

Sodelyje prie Lietuvos paminklo

ALB HOBARTO APYLINKĖ

Birželio 19 dieną Hobarto Apylinkėje minėjome trėnimus įvykusius 1940 metų birželio mėnesį.

Saltoj nakty, prie įėjimo į St. Joseph's bažnyčios šventorių mirgėjo žvakučių liepsnelės, prie bažnyčios keturios vėliavos (Australijos, Lietuvos, Latvijos ir Estijos) karojo be judėsio. Gatvėje prie bažnyčios, kas met mažėjantis būrelis senesnio amžiaus pabaltiečių, budėjo prisimindami tą baisią mūsų tautų tragediją.

7.30 v.vakare prasidėjo pamaldos. Bažnyčioje lankytojų atrodė mažiau kaip buvo prieš metus, o gal tik taip atrodė? Pamaldas pravedė Hobarto vyskupas Jo Ekselencija Newel patarnaujamas šešių dvasiškių. Kunigas Doyle pasakė ilgą pamokslą apie Baltijos tautų tragediją kuri tebesitiesia nors Lietuva, Latvija ir Estija jau yra nepriklausomos, rusų kariuomenės šešėlis dar tebetemo šių kraštų dangų.

Juratė Kantvilaitė-Flanagan giedojo psalmes ir giesmes pamaldų metu.

Nors dalyvių skaičius bažnyčioje atrodė sumažėjęs buvo malonu matyti visus politikus kurie visada šiame minėjime apsilankydavo. Dabartinės valdžios ministeris John Baker, opozicijos ministrai John White, Judy Jackson, Fran Bladel ir Hobarto Majorė Doone Kennedy.

Po pamaldų dalyviai buvo pavaišinti lengvais užkandžiais ir

ir Smutkelio vėliavų nuleidimas, giesmė „Marija, Marija“.

Į Lietuvą šiomis dienomis išskrido labai daug lietuvių, tarpe jų Liet. Kat. Parapijos Tarybos vice-pirm. V. Baltutis su žmona, Ap. Vald. pirm. J. Stačiūnas, Ramovės pirm. J. Bočiulis su žmona, A.Liet.Kat. Moterų Dr-jos pirm. S. Vasiliauskienė su vyru ir dar daug daug kas. Linkime, kad Lietuvai nuvežtų Vienybės Dvasią; laukiame sugrįžtant, parnešant gerų žinių iš Lietuvos. S.P.

kvatute.

Vaišių metu, HELLP organizacijos sekretorius padovanojo Michael Hodgeman'ui medžio drožinį su trimis Baltijos valstybių vėliavėlėmis, kaip padėką už jo daugelį metų nesilpnėjančios paramos mūsų siekime išlaisvinti Baltijos tautas iš sovietinio jungo.

Antanina Milinkevičienė buvo sunkiai susirgusi ir praleido keliolika dienų ligoninėje. Dabar sveiksta namuose. Linkime jai greitai pasveikti ir tikimės matyti ją sekančiam mūsų susiburime.

Birželio mėn. 24 d. į Lietuvą išvyko pusė Hobarto lietuvių. Kiek teko girdėti, Lietuvą pasiekė laimingai. Hobarto Bendruomenė, tuo tarpu, veiklos nesijaučia. Sukrutėsime vėl kada keliautojai sugrįš.

S. Augustavičius

Aukos Liet. Tautiniam Olimpiniam Komitetui

Lietuvos reprezentantų Barcelonos olimpiadoje dalyvavimo išlaidoms padengti, LTOK-tui aukojo: Adelaidėje - \$25 E. ir A.Lomsargiai (a.a. A.Skėrio garbingam atminimui). Perth - Po \$50 A.Kateiva, Pertho lietuvių bendruomenė. \$25 V.Klimaitis. Po \$20 V.Volodka, J.Jaudegis. \$10 J.Cyžas.

Aukotojams nuoširdžiai dėkoju, ypatingai A.Kateivai, rinkliavos Pertho iniciatoriui.

J.Jonavičius, LTOK atstovas
Australijoje

Kviečia Panevėžio mergaičių gimnazija

Nuo 1905 m. P. anevėžyje prasidėjo mergaičių mokymas. 1915 m. ru gsėjo mėn. Panevėžyje kūrėsi pirmoji Lietuvoje lietuviška gimnazija, kurioje formavosi ir mergaičių klasės, jų inspektore buvo darbščioji pedagogė-rašytoja B.Petkevičaitė-Bitė, beje, viena iš ilgametės mūsų mokyklinės mergaičių uniformos autorių. Mergaitės mokėsi vyrų gimnazijoje kartu su berniukais, tik savo laidas skaičiavo atskirai. Didelis džiaugsmas visoms - 1932 m. pagal architekto V.Landsbergio-Zemkalnio projektą pastatyti „šviesūs, gražūs gimnazijos rūmai“. Naujosios gimnazijos atidarymo rūpesčiai gulė ant direktoriaus J.Elisono, inspektorių M.Giedraitienės, vėliau, nuo 1935m. iki bolševikų okupacijos, - mokyklos direktorės, pečių.

Šių metų spalio mėn. 10 d. mokykla pažymės naujų gimnazijos rūmų atidarymo 60-metį, ta proga bus išleista knyga „Panevėžio mergaičių gimnazija“, kurioje spausdinami buvusių mokinių ir mokytojų atsiminimai - profesorių Vandos Zaborskaitės ir Alos Demidavičiūtės-Baubinienės, iš San Paulo rašo H.Didžiulytė-Mušinskienė, iš Vilniaus istorikė, buvusi mokytoja O.Maksimaitienė, mokytojai E.Gabulaitė, J.Dičius ir kt.

Šiuo metu mokykloje vėl pradėjo mokytis mergaičių klasės - jų turime 10 - atkuriamą gimnaziją. Kultūros ir švietimo ministerija patvirtino specialų humanitarinės krypties planą - su choreografija, muzika, etika, teatro ir krašto istorijos pamokomis, sustiprintu anglų k. mokymu.

Mokykla kviečia atsiliiepti ir atvykti 1992 m. spalio mėn. 10 d. savo vaikus, pabirusius plačiai po Lietuvą ir visą margą pasaulį - rašykite mums adresu: 5319, 2-oji vidurinė mokykla, Smėlynės g. Nr. 29, Panevėžys, Lithuania. Jei kas galėtų šelpti knygos leidimą, mokyklos aprūpinimą vadovėliais, knygomis, garso aparatūra, kopijavimo aparatais, kompiuteriais, medicinos aparatūra, pranešame valiutinę sąskaitą Account no. 5189 000 333 001/67084196/130080002 in the name of The Bank of Lithuania Panevėžio 2-oji vid. mokykla. Gyvenantiems Lietuvoje - mokyklos sąskaita Liet. banko Panevėžio skyriuje Nr. 142471.

FLYING ALITALIA TO VILNIUS VIA ROME

-Best connections to EUROPE for the lowest prices

-Stop over in Hong Kong / Bangkok / Singapore / Rome

Remember! We also send parcels to your homeland.

Contact us for the best travel arrangements!

CONTAL
TRAVEL

MELBOURNE - 253 Flinders La. Tel (03) 654 1400 Fax (03) 654 6218
"ALMA TRAVEL" - 382 Little Collins St. Tel (03) 670 2288 Fax (03) 602 2493
DANDENONG - 71 Foster St. Tel (03) 793 5200 Fax (03) 793 1776
MALVERN - 8 Glenferrie Rd. Tel (03) 509 8813 Fax (03) 509 5181
SUNSHINE - 10A City Place Tel (03) 311 4334 Fax (03) 311 7479
SYDNEY - 72 Campbell St. Tel (02) 212 5077 Fax (02) 212 3118
BANKSTOWN - 132 Old Town Centre Pl. Tel (02) 708 2311 Fax (02) 790 2656
PERTH - 666 Beaufort St. Tel (09) 272 7211 Fax (09) 272 5131
BRISBANE - 446 George St. Tel (07) 236 2929 Fax (07) 236 1554
CANBERRA - 33/35 Ainslie Ave. Tel (06) 2489 399 Fax (06) 247 2898
ACN 005907068, Lic. No. 30611

MELBOURNAS - VILNIUS

Seštadieniais 3.40 val.p.p. lėktuvais išskrenda iš Melbourne tiesiai į Bangkoką, kur susijungia su Swissair lėktuvu. Iš Bangkoko skridimas SR183 nesustoja iki Zuricho, o iš ten susijungia su skridimu į Vilnių. Pasieksite Vilnių sekmadienį 4.35 val.p.p. jų laiku.

Kainos: Melbourne - Vilnius - Melbourne

01 gegužės - 31 rugpjūčio	\$2,799
11 gruodžio - 23 gruodžio	
01 rugsėjo - 30 rugsėjo	\$2,649
01 gruodžio - 10 gruodžio	
24 gruodžio - 31 gruodžio	
01 spalio - 30 lapkričio	\$2,399
01 vasario - 28 vasario	
01 sausio - 31 sausio	\$2,499

Dėl skridimų ir kainų informacijų kreiptis į Swissair telefonu 670 9075 ar per savo kelionių agentą.

swissair

343 Little Collins Street
Melbourne, 3000

(Pasiteiravimui iš provincijos) Telef. veltui 008 331121.